

- 4) odpady niebezpieczne (zużyte baterie, świetlówki, farby i inne) odbierane są w cyklu co najmniej raz na trzy miesiące,
- 5) odpady wielkogabarytowe, odpady budowlane oraz zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny odbierane są przez podmiot uprawniony na indywidualne zgłoszenie,
- 6) w przypadku zakupu nowego sprzętu elektrycznego lub elektronicznego sprzedający (sklep) ma obowiązek odbioru od klienta zużytego wyrobu tego samego rodzaju (na zasadzie jeden za jeden),
- 7) przeterminowane i nie zużyte leki należy zwracać nieodpłatnie do wyznaczonych pojemników w aptekach,
- 8) nie zużyte i przeterminowane środki ochrony roślin oraz opakowania po tych środkach należy zwracać w miejscach ich zakupu,
- 9) azbest (materiały konstrukcyjne i izolacyjne zawierające azbest) należy zlecać do usunięcia specjalistycznym przedsiębiorcom zajmującym się gospodarowaniem tymi odpadami – wykaz przedsiębiorców posiadają-

cych zezwolenie na gospodarowanie tego rodzaju odpadami niebezpiecznymi jest dostępny w urzędzie gminy.”

„11b 1) Odpady niesegregowane pochodzące z sektora handlowego i publicznego (sklepy, lokale gastronomiczne, zakłady produkcyjne, szkoły, przedszkola, ośrodki zdrowia) są odbierane przez podmiot uprawniony w cyklu dwa razy w miesiącu

2) Pozostałe rodzaje odpadów pochodzących od podmiotów, o których mowa w pkt 1 są odbierane jak odpady od gospodarstw domowych tzn. według zasad opisanych w §11 a pkt 2-9.”

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Słupca.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
(-) *Daniela Rutkowska*

1699

UCHWAŁA Nr XXVIII/155/09 RADY GMINY SŁUPCA

z dnia 27 marca 2009 r.

w sprawie przyjęcia: „Gminnego programu opieki nad zabytkami dla Gminy Słupca na lata 2009 – 2012”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203 i Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz. 1441 i Nr 175, poz. 1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128 i Nr 181, poz. 1337 oraz z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974 i Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223 poz. 1458), art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i o opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z 2004 r. Nr 96, poz. 959, z 2005 r. Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875) Rada Gminy Słupca uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje się „Gminny program opieki nad zabytkami dla Gminy Słupca na lata 2009 - 2012”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Słupca.

§3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
(-) *Daniela Rutkowska*

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY SŁUPCA NA LATA 2009-2012

SŁUPCA 2009

SPIS TREŚCI

1. Wstęp

1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie

4.2. Uwarunkowania wynikające z Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Słupca

4.3. Uwarunkowania wynikające ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Słupca

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy

4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomości

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury

6.2. Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

6.3. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

6.4. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Wstęp

1.1. Położenie i krótka charakterystyka gminy

Gmina położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w całości w dorzeczu rzeki Warty. Od wschodu, południa i północy gmina otacza miasto Słupcę. Administracyjnie gmina należy do powiatu słupeckiego, granicząc z następującymi gminami:

- od północy z gminami Ostrowite i Powidz (pow. słupecki),
- od wschodu z gminami Kazimierz Biskupi i Golina (pow. koniński),
- od południa z gminą Łądek (pow. słupecki),
- od zachodu z gminą Strzałkowo (pow. słupecki).

Powierzchnia gminy wynosi 14.493 ha, w tym użytki rolne zajmują 11.477 ha, a tereny leśne i zadrzewione tylko 676 ha. Na uwagę zasługuje duża powierzchnia wód - 460 ha.

Wg stanu na dzień 31.12.2007 r. gminę zamieszkiwało 9.275 osób. Na terenie gminy znajduje się 58 miejscowości skupionych w 30 sołectwach.

Wg regionalizacji fizyczno-geograficznej gmina leży na pograniczu 3 mezoregionów: Pojezierza Gnieźnieńskiego, Pojezierza Kujawskiego i Równiny Wrzesińskiej wchodzących w skład Pojezierza Wielkopolskiego. Teren przyległy do tzw. Rynny Powidzko - Wilczyńskiej położonej na Wysoczyźnie Gnieźnieńskiej złożony jest z licznych pagórków morenowych, wysoczyzn morenowych oraz pól sandrowych. Na wschód od Rynny Powidzko- Wilczyńskiej rozciąga się subregion zwany Równiną Kleczewską. Jest to wysoczyzna morenowa płaska, zbudowana głównie z glin i pisków zwałowych. Południowa część gminy położona jest na obszarze Równiny Wrzesińskiej wykształconej w postaci Sandru Powidzkiego i sandru towarzyszącego strefie marginalnej Pagórków Powidzko- Wrzesińskich. Dzieli je rzeka Meszna.

Obszar gminy ma dobrze rozbudowaną infrastrukturę komunikacyjną. Przez teren gminy przebiega magistrała kolejowa E-20 Warszawa- Poznań- Kunowice i linia kolejowa specjalnego przeznaczenia- bocznicą kolejową Powidz. Przez teren gminy przebiega także autostrada A-2 Września- Konin, droga krajowa nr 92 Poznań- Warszawa, ponadto drogi wojewódzkie, powiatowe i gminne. Drogi krajowe mają łączną długość 15,6 km. Do dróg wojewódzkich należą drogi: Koszuty - Dążna (dl. 9 km) i Kutonia - Kąty (dl. 4 km). Drogi powiatowe to 20 odcinków dróg o łącznej długości 74,07 km, z czego 10,6 km stanowią drogi gruntowe. Na terenie gminy jest 98,9 km dróg gminnych.

Obszar gminy jest mało zasobny w surowce mineralne. Lokalne znaczenie gospodarcze mają udokumentowane złoża kruszywa naturalnego w Kochowie, Niezgodzie i Zaborzu.

Istotne znaczenie w zaopatrzeniu w wodę posiada Wielka Dolina Kopalna (GZWP nr 144 i 143) a ściślej jej dolina poboczna - Kopalna Dolina Meszny. Wody podziemne występują w kilku poziomach, najczęściej w czwarto- i trzeciorzędowym. W gminie Słupca wody te czerpią m. in. w Koszutach Dużych, Kątach, Józefowie, Nowej Wsi, Wilcznej i Żelazkowie.

W gminie Słupca rolnictwo jest podstawową funkcją gospodarczą gminy.

1.2. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Nadrzędnym celem Programu opieki nad zabytkami gminy Słupca na lata 2008-2011 jest ukierunkowanie działań samorządu gminnego na poprawę stanu zachowania i utrzymania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy. Szczegółowe cele wynikają z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Określone zostały następująco:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,

- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.3. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zmianami).

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy, do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym m.in. sprawy kultury, a więc bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami), która nakłada na gminę następujące obowiązki i uprawnienia:

- a) prawo utworzenia przez radę gminy (po uprzednim zasięgnięciu opinii konserwatora zabytków) parku kulturowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej (art. 16),
- b) obowiązek uwzględniania w strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 18 i 19),
- c) obowiązek uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego z wojewódzkim konserwatorem zabytków (art. 20),
- d) obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków (art. 22 ust. 4),
- e) przyjmowanie zawiadomień o znalezieniu w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem oraz powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 32 ust. 1 pkt 3 i ust. 2),
- f) przyjmowanie zawiadomień o przypadkowym znalezieniu przedmiotu, co do którego istnieje przypuszczenie, że jest on zabytkiem archeologicznym i powiadomienie o tym fakcie wojewódzkiego konserwatora zabytków (art. 33 ust. 1 i 2),

- g) sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich i budowlanych przy zabytku, do którego gmina posiada tytuł prawny (art. 71 ust. 1 i 2)
- h) prawo udzielania przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętych uchwałach, dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 81),
- i) obowiązek sporządzenia przez wójta gminy na okres 4 lat gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ust. 1).
- j) obowiązek sporządzenia i przedstawienia radzie gminy sprawozdania z realizacji programu (art. 87, ust. 5).

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego

„Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020” jest dokumentem opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, a przyjętym przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 19 grudnia 2005 r. Uchwałą Nr XLII/692 A/05.

Strategia określa uwarunkowania, cele i kierunki rozwoju województwa. Ustalenia zawarte w cyt. dokumencie stanowią podstawę do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, przez co mają bezpośredni wpływ na zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego.

Generalnym celem „Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego” jest poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej, skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców. Cel ten będzie realizowany przy pomocy celów strategicznych i operacyjnych.

W celach strategicznych dotyczących dostosowania przestrzeni do wyzwań XXI wieku, określony został cel operacyjny 1.3. „Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego”. Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski jest czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, ponieważ może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycje w instytucje kultury,
- ochronę dorobku kulturowego,
- wsparcie działań powiększających dorobek kulturalny regionu,
- promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Cel strategiczny zakładający „Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” ma być realizowany poprzez cel operacyjny 2.4. „Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regio-

nu”, którego założeniem jest, iż „Przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty Wielkopolski tworzą szanse na rozwój sektora usług turystyczno-rekreacyjnych. W połączeniu z turystyką biznesową sektor ten ma szanse na znaczny udział w gospodarce regionu. Jest to tym bardziej ważne, iż tego typu usługi generują dużą liczbę miejsc pracy przy stosunkowo niskich nakładach”.

Cel ten realizowany będzie m.in. poprzez:

- inwestycję w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska,
- wsparcie bazy noclegowej i gastronomicznej,
- promocję przedsiębiorczości w tym zakresie,
- wsparcie rozwoju agroturystyki,
- promocję turystyki alternatywnej.

2.1.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego sporządzony na okres perspektywiczny do roku 2020, uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLII/628/2001 z dnia 26 listopada 2001 roku.

Plan uznaje, że podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla innych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa. Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto, iż podstawową zasadą kształtowania rozwoju województwa winno być optymalne wykorzystanie szeroko rozumianych uwarunkowań wewnętrznych oraz szans wynikających z uwarunkowań zewnętrznych dla zaspokajania potrzeb mieszkańców i sprawnego funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z zasady tej wynikają przesłanki znaczące dla ochrony dziedzictwa kulturowego województwa:

- 1) nie zaprzepaścić posiadanych przez województwo możliwości wynikających z położenia, tradycji, istniejącego potencjału środowiska przyrodniczego, walorów społecznych i gospodarki,
- 2) chroniąc posiadane dobra, efektywnie je wykorzystywać, a równocześnie w miarę możliwości je pomnażać oraz poprawiać ich jakość.

Zasadniczym celem dla kształtowania polityki przestrzennej województwa wielkopolskiego jest harmonijny, zrównoważony rozwój całego terytorium poprzez poprawę jakości zagospodarowania przestrzennego i wzrost wewnętrznej spójności województwa. Jedną z zasadniczych kategorii, do której sprowadzić można cele zagospodarowania przestrzennego województwa jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego, które sprowadzają się m.in. do zachowania właściwych proporcji między elementami za-

gospodarowania przestrzennego i poprawę walorów estetycznych struktur przestrzennych i krajobrazu.

Za główne zasady zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęto m.in.

- 1) tworzenie warunków do współistnienia środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego,
- 2) zachowanie dziedzictwa kulturowego i wpisanie go w struktury przestrzenne i otaczający krajobraz.

W planie wojewódzkim przyjęto, że w zagospodarowaniu przestrzeni w odniesieniu do ochrony dziedzictwa kulturowego nie powinno się przekraczać następujących wskazań:

- 1) w obszarach chronionego krajobrazu nie powinno się lokalizować obiektów i urządzeń zakłócających w drastyczny sposób walory kulturowe,
- 2) ochronie podlegają obiekty cenne kulturowo, wymagające bezwzględnego zachowania dla przyszłych pokoleń oraz ich bezpośrednie otoczenie, w którym nie powinny być lokalizowane obiekty nieprzystosowane architektonicznie i funkcjonalnie,
- 3) w strefach ochrony konserwatorskiej zagospodarowanie winno odbywać się na warunkach określonych przez służby konserwatorskie,
- 4) strefy ochrony widokowej (osie widokowe, ciągi widokowe, dominanty przestrzenne, panoramy) powinny być wyznaczone poprzez stosowne zapisy oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

Jak już to wyżej wskazano generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest zrównoważony rozwój całego terytorium, łączący w sobie ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny i ład przestrzenny.

Ład przestrzenny można uzyskać m. in. przez:

- 1) dobre rozpoznanie prawideł tradycyjnego kształtowania przestrzeni miejskich i zastosowanie ich na nowo; formuła przywracania przestrzeni miejskiej musi uwzględniać możliwości wszelkich kreacji, a nowoczesne budynki o dobrej architekturze nie powinny być traktowane jako niepożądane, ale jako potencjalne wzbogacenie dziedzictwa kulturowego,
- 2) przestrzeganie wytycznych konserwatorskich w zakresie nie tylko poszczególnych obiektów objętych ochroną, ale również zasad zagospodarowania zabytkowych układów urbanistycznych,
- 3) „odkrycie” lokalnej architektury wiejskiej i zapewnienie możliwości wprowadzenia tradycyjnych gabarytów, form dachów, detali i rozwiązań materiałowych do obiektów o współczesnych standardach; nurt architektury regionalnej nie może mieć prawa wyłączności, ale powinien stanowić ważny wyróżnik przy kształtowaniu specyfiki lokalnej,
- 4) ochronę krajobrazu, a w rejonach o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych wykluczenie realizacji obiektów, które charakterem (gabaryty, powierzchnia zajmowanego terenu, rodzaj prowadzonej działalności) kolidują z otoczeniem.

Dla kształtowania przestrzeni miejskiej przyjęto m. in. następujące zasady:

- 1) ochrona dziedzictwa kulturowego, tożsamości i tradycyjnych elementów środowiska miejskiego, takich jak: zabytkowe dzielnice, budynki, dominanty przestrzenne, panoramy, tereny zielone i tereny otwarte; respektowanie zaleceń wynikających z przepisów ochronnych i poszerzenie zakresu ochrony prawnej,
- 2) wykorzystywanie atutów wynikających z ukształtowania terenu, osi widokowych, dominant przestrzennych, panoram,
- 3) w zapisach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podnoszenie wymogów architektury w stosunku do obiektów realizowanych na obszarach śródmieść oraz w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych,
- 4) podejmowanie opracowań dotyczących rewaloryzowania zabytkowych dzielnic.

Dla kształtowania obszarów wiejskich przyjęto m. in. następujące zasady:

- 1) ochrona charakterystycznych układów ruralistycznych oraz zespołów sakralnych, pałacowo-parkowych, folwarków, ochrona zabytkowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, wiatraków, remiz, szkół, kuźni, młynów, gorzeln i innych elementów specyficznych dla architektury wiejskiej np. kapliczek i krzyży,
- 2) poszanowanie kształtowanej tradycyjnie różnorodności form osadnictwa wiejskiego w poszczególnych rejonach,
- 3) twórcze wykorzystywanie wzorców architektury lokalnej przy formułowaniu warunków dla projektowanej zabudowy, odwoływanie się do architektury regionalnej Wielkopolski, preferowanie rodzimych materiałów budowlanych oraz tradycyjnych elementów małej architektury takich jak drewniane płoty, podmurówki z kamienia naturalnego, itp.

Dla kształtowania otwartych przestrzeni przyjęto następujące zasady:

- 1) zakaz wznoszenia w pobliżu jezior, rzek, kanałów, krajobrazowych punktów widokowych lub na terenach o szczególnych walorach krajobrazowych obiektów budowlanych naruszających walory krajobrazowe i uniemożliwiających dostęp do nich,
- 2) wprowadzenie zieleni osłonowej wokół istniejących i projektowanych obiektów kolizyjnych w stosunku do krajobrazu,
- 3) narzucanie ograniczeń w sytuowaniu reklam, wykluczenie ich z miejsc o ciekawej ekspozycji.

Dla kształtowania przestrzeni wokół miejsc cennych kulturowo przyjęto następujące zasady:

- 1) dostosowanie zagospodarowania do masowego ruchu turystycznego i pielgrzymkowego (hotele, campingi, gastronomia, parkingi, itp.),
- 2) ograniczenie działalności gospodarczej do nie kolidującej z wiodącą funkcją miejsca, a wspieranie działalności związanej z obsługą turystów czy pielgrzymów,

- 3) izolowanie tych miejsc od bezpośredniego styku z współczesnym zainwestowaniem, zachowanie niezbędnej otwartej przestrzeni w celu lepszego ich wyeksponowania.

Uznano następujące zasady w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:

- 1) podstawową zasadą pozwalającą na zachowanie dóbr kultury dla przyszłych pokoleń jest bezwzględne przestrzeganie obowiązującego w tym zakresie prawa, tj. przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- 2) ochrona krajobrazu kulturowego może być realizowana poprzez właściwe zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

2.1.3. Inne dokumenty o zasięgu województwa, których problematyka związana jest z dziedzictwem kulturowym

W Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim, przyjętej w 2007 r., wśród priorytetów i celów rozwoju turystyki w województwie wskazane zostały główne pola strategiczne, w których generują i kumulują się procesy rozwojowe i działalność w dziedzinie turystyki. Wskazane pola strategiczne mają stanowić główne obszary wieloletnich i docelowych działań zmierzających do osiągnięcia celu nadrzędnego w turystyce wielkopolskiej. Do priorytetów rozwojowych zaliczono rozwój walorów turystycznych. Celem strategicznym jest tu podnoszenie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez lepszą ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych i przyrodniczych. Dwa cele operacyjne odnoszą się wprost do obiektów zabytkowych:

- wytyczenie i zagospodarowanie historycznych tras zwiedzania w centrach zabytkowych oraz przystosowania zespołów rezydencjonalnych i sakralnych do potrzeb ruchu turystycznego o charakterze krajoznawczym i pielgrzymkowym,
- wykorzystanie i adaptacja budowli zabytkowych na turystyczne obiekty usługowe.

Dokumentem w całości poświęconym problematyce związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego jest Wielkopolski wojewódzki program opieki nad zabytkami na lata 2008-2011 przyjęty Uchwałą Nr XVIII/243/07 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2007 r.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

3.1. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy wpisane do rejestru zabytków

Do najcenniejszych zabytków na terenie gminy wpisanych do rejestru zabytków należą:

CIENIN KOŚCIELNY – kościół par. p.w. św. Katarzyny, mur., 1748-1802, rozbud. 1892-1912

Rejestr zabytków Nr A-145/764 z 13.11.1969 r.

KOWALEWO OPACTWO – kościół par. p.w. śś. Piotra i Pawła, drewn., 1784 r.

Rejestr zabytków Nr A-87/105 z 31.05.1968 r.

MŁODOJEWO – kościół par. p.w. św. Mikołaja, drewn., 1780 r., dobud. kruchty i przedsionka 1876 r., zakrystia 1878 r.

Rejestr zabytków Nr A-147/766 z 13.11.1969 r.

NOWA WIEŚ – zespół pałacowo-folwarczny

a) pałac, mur., 1885-1890

Rejestr zabytków Nr A-399/141 z 2.12.1987 r.

b) park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

Rejestr zabytków Nr A-399/141 z 2.12.1987 r.

c) stodoła I, mur., ok. 1861 r.

Rejestr zabytków Nr A-399/141 z 2.12.1987 r.

d) stodoła II, mur., ok. 1861 r.

Rejestr zabytków Nr A-399/141 z 2.12.1987 r.

e) spichlerz, mur., ok. 1861 r.

Rejestr zabytków Nr A-399/141 z 2.12.1987 r.

3.2. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków

CIENIN KOŚCIELNY

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. KATARZYN

- dzwonnica, mur., pocz. XX w.
- ogrodzenie z bramą, mur.-żel., ok. 1930 r.
- organistówka, mur.-szach., k. XIX w.

CMENTARZ KATOLICKI, ok. poł. XIX w., czynny

ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY

- dwór, ob. dom nr 80, mur., ok. 1900 r.
- park krajobrazowy, XIX/XX w.
- ośmiorak, ob. dom nr 53, mur., XIX/XX w.
- czworak, ob. dom nr 55, mur., ok. 1920 r.
- sześciórak, ob. dom nr 54, mur., XIX/XX w.

CIENIN PERZE

KAPLICZKA, mur., 1952 r.

CIENIN ZABORNY

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY

- dwór, mur., 1 poł. XIX w., rozbud. 1902 r.
- park krajobrazowy, ok. poł. XIX w., przekształcony pocz. XX w.
- stajnia i cielętnik, mur., ok. 1938 r.
- obora, mur., 1920-1930 r.
- stodoła, mur., 1920-1930 r.
- kolonia mieszkalna
- rządówka, ob. dom nr 44, mur., ok. 1928 r.
- czworak, ob. dom nr 45, mur., 1939 r.

- czworak, ob. dom nr 46, mur., XIX/XX w.
- czworak, ob. dom nr 47, mur., ok. 1930 r.

GÓŁKOWO

DOM NR 18, glin.-mur., 2 poł. XIX w.

JÓZEFOWO

KAPLICZKA, mur., 1946 r.

KAMIEŃ

KRZYŻ PRZYDROŻNY, kam.-mur., 1887 r.

KĄTY

KAPLICZKA, mur., 1946 r.

ZESPÓŁ FOLWARCZNY

- obora, mur., k.XIX w., przebud.,
 - stajnia, późn. chlewnia, mur., k. XIX w., przebud. 1970 r.
- DOM NR 6, glin.-drewn., 2 poł. XIX w.
- DOM NR 33, glin.-drewn., poł. XIX w.
- DOM NR 35, glin., ok. poł. XIX w.

KOCHOWO

CMENTARZ EWANGELICKI, ok. poł. XIX w., nieczynny

ZESPÓŁ DWORSKI

- dwór, ob. dom nr 32, XIX/XX w.
- pozostałości parku krajobrazowego, XIX/XX w.

KORWIN

CMENTARZ EWANGELICKI, 1 poł. XIX w., nieczynny

KOSZUTY

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. BARTŁOMIEJA

- kościół, drewn., 1720 r., rozebrany 1942 r., odbudowany 1946 r.
 - ogrodzenie z bramą, żel.-mur., ok. 1946 r.
- CMENTARZ KATOLICKI, ok. poł. XIX w., czynny
- KAPLICZKA, mur., 1946 r.

KOSZUTY PARCELE

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY

- dwór, ob. dom nr 18, mur., 3 ćw. XIX w.
- obora, mur., 3 ćw. XIX w.
- stodoła, mur., 3 ćw. XIX w.
- park krajobrazowy, 3 ćw. XIX w.

KOWALEWO OPACTWO

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚŚ. PIOTRA I PAWŁA

- dzwonnica, mur., ok. 1860 r.
- ogrodzenie z bramą, mur., ok. 1860 r.
- cmentarz katolicki, pocz. XIX w., czynny

KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

WIATRAK KOŻŁAK, drewn.-mur., 2 poł. XIX w.

MARCEWO

KAPLICZKA, mur., 1950 r.

DOM NR 30, glin.-mur., 1 poł. XIX w.

DOM NR 33, glin., 2 poł. XIX w.

DOM NR 36, glin., 2 poł. XIX w.

MŁODOJEWO

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PAR. P.W. ŚW. MIKOŁAJA

- brama-dzwonnica, mur., ok. 1870-1880 r.
- ogrodzenie, żel.-mur., 1933 r.
- plebania, mur., pocz. XX w.

CMENTARZ KATOLICKI, pocz. XIX w., czynny

SZKOŁA, mur., ok. 1930 r., remont 1990 r.

PARK KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.

DOM NR 12, glin. - mur., 2 poł. XIX w.

DOM NR 13, glin., ok. poł. XIX w.

NIEZGODA

KAPLICZKA, mur., 1946 r.

DOM NR 6, glin. - mur., XVIII/XIX w.

ZAGRODA NR 20

- dom, glin.-mur., 2 poł. XIX w.
- obora, glin., 2 poł. XIX w.
- stodoła, glin., 2 poł. XIX w.

NOWA WIEŚ

KAPLICZKA, mur., 1948 r.

ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY

- ogrodzenie z bramą, żel.-mur., k. XIX w.
- obora, ob. kurnik, mur., 2 poł. XIX w.
- chlewnia, mur., ok. 1920 r.
- brama z ogrodzeniem, mur., k. XIX w.
- kuźnia, mur., ok. 1930 r.
- magazyn chmielu, mur., ok. 1950 r.

- ogrodzenie części gospodarczej, kam. - mur., ok. 1861 r.

POSADA

ZAGRODA NR 42

dom, glin., 2 poł. XIX w.

budynek gospodarczy, glin. - kam. - mur., 2 poł. XIX w.

ROZALIN

KAPLICZKA, kam. - żel., 1908 r.

ZESPÓŁ DWORSKI

- dwór, ob. dom nr 61, mur., 4 ćw. XIX w.
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.

WIERZBNO

KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

DOM NR 10, drew., 2 poł. XIX w.

WIERZBOCICE

KAPLICZKA, mur., pocz. XX w.

DOM NR 63, glin., 2 poł. XIX w.

DOM NR 72, glin., 3 ćw. XIX w.

DOM NR 75, glin., poł. XIX w.

STODOŁA W ZAGRODZIE NR 88, glin., 2 poł. XIX w.

WILCZNA

DOM NR 60, glin., 2 poł. XIX w.

WOLA KOSZUCKA

KAPLICZKA, kam.-żel., pocz. XX w.

PARK DWORSKI KRAJOBRAZOWY, 2 poł. XIX w.

ŻELAZKÓW

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY

- dwór, mur., 2 poł. XIX w.
- park krajobrazowy, 2 poł. XIX w.
- obora I, mur., 2 poł. XIX w.
- obora II, mur., ok. 1936 r.
- stodoła, mur., 1930-1935 r.
- magazyn, mur., ok. 1936 r.
- kuźnia, mur., pocz. XX w.
- brama, mur., ok. 1930 r.
- czternaściorak, ob. dom nr 1, mur., k. XIX w.
- sześciorak, ob. dom nr 2, mur., pocz. XX w.

3.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy

Do rejestru zabytków ruchomych wpisanych jest 8 obiektów stanowiących wyposażenie drewnianego kościoła par. p.w. św. Bartłomieja w Koszutach; rejestr zabytków Nr B-22/82 na podstawie decyzji WKZ z dnia 17 maja 1971 r. Ten niewielki zbiór zabytków ruchomych pochodzących z poprzednich kościołów odznacza się dużymi walorami historycznymi i artystycznymi.

W wyposażeniu kościoła par. p.w. św. Piotra i Pawła w Kowalewie Opactwie znajduje się zespół 16 obiektów wpisanych do rejestru zabytków pod Nr B-20/78 na podstawie decyzji WKZ z dnia 14 maja 1971 r., wśród których na uwagę zasługują trzy późnobarokowe, iluzjonistyczne ołtarze z 1784 r. wykonane z drewna z malowaną architekturą i dekoracją figuralną.

W drewnianym kościele par. p.w. św. Mikołaja w Młodziejewie znajduje się zespół 15 obiektów wpisanych do rejestru zabytków pod Nr B-27/94 na podstawie decyzji WKZ z dnia 23 czerwca 1971 r. W skład wyposażenia wchodzi m.in. późnobarokowy ołtarz główny z rzeźbami świętych, dwa XIX-wieczne ołtarze boczne, chrzcielnica, kamienna kropielnica.

W rejestrze zabytków figuruje również zespół 7 obiektów z wyposażenia kościoła par. p.w. św. Katarzyny w Cieninie Kościelnym; rejestr zabytków Nr B-33/167 na podstawie decyzji z dnia 8 grudnia 1971 r. W skład wyposażenia świątyni wchodzi m.in. barokowo-klasycystyczne ołtarze, rzeźby, chrzcielnica.

Na cmentarzu parafialnym w Cieninie Kościelnym wpisane są do rejestru zabytków cztery nagrobki. Najstarszy nagrobek należy do ks. Stefana Świtalskiego, proboszcza parafii Cienin, zm. w 1885 r.; rej. zab. B-96/42, kolejny nagrobek Stasia Szczypińskiego, ur. 1895 r., zm. 1900 r.; rej. zab. B-96/42). Następny to grób rodziny Karczewskich z pocz. XX w., dawnych właścicieli Cienina Zabornego; rej. zab. B-96/42. Ostatni nagrobek należy do rodziny Anasiewiczów, dawnych właścicieli Cienina Kościelnego; rej. zab. B-96/42. Nagrobki wykonane z piaskowca znajdują się generalnie w dobrym stanie.

3.4. Krajobraz kulturowy – obszarowe wpisy do rejestru zabytków (układy urbanistyczne, parki kulturowe, parki krajobrazowe)

Na terenie gminy Słupca nie występują układy urbanistyczne i ruralistyczne wpisane do rejestru zabytków. Nie utworzono też parków kulturowych.

Z obszarowych wpisów do rejestru zabytków wymienić należy park pałacowy założony w stylu krajobrazowym w Nowej Wsi.

Część gminy znajduje się w obrębie Powidzko-Bieniszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu utworzonego Uchwałą Nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 29.01.1986 r. oraz Powidzkiego Parku Krajobrazowego utworzonego Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego z dnia 16.12.1989 r.

3.5. Zabytki archeologiczne

3.5.1. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy

Na terenie gminy znajduje się jedno stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków. Jest to osada kultury łużyckiej w KOSZUTACH MAŁYCH wpisana do rejestru zabytków pod nr 795/A z dnia 8 grudnia 1969 r.

3.5.2. Wykaz stanowisk o własnej formie krajobrazowej

Na terenie gminy Słupca znajduje się jedno stanowisko o własnej formie krajobrazowej:

KOWALEWO-OPACTWO – dwór z późnego średniowiecza lub z okresu nowożytnego

3.5.3. Zestawienie liczbowe stanowisk archeologicznych zewidencjonowanych i wpisanych do rejestru zabytków, łącznie z ich funkcją oraz krótką analizą chronologiczną (opis koncentracji stanowisk archeologicznych – uwarunkowania fizjograficzne)

Obszar gminy Słupca został rozpoznany archeologicznie w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) w latach 1991-2007. AZP to program badawczy obejmujący swym zasięgiem terytorium całej Polski. Pozwala na dokładne rozpoznanie

zasobów archeologicznych. W swych założeniach obejmuje bowiem kilka etapów badawczych:

- 1) kwerendę archiwalną w muzeach, instytucjach publicznych i publikacjach,
- 2) badania powierzchniowe,
- 3) badania sondażowe, wykopaliskowe.

Należy jednak pamiętać, że baza danych AZP jest bazą otwartą. Dołączane są do niej ciągle nowe informacje pochodzące z kolejnych badań czy też weryfikacji badań wcześniejszych.

W związku z powyższym dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie.

Na terenie gminy Słupca zewidencjonowano 323 stanowiska archeologiczne

Poniżej zaprezentowano tabelkę prezentującą zasoby dziedzictwa archeologicznego z terenu gminy Słupca, z podziałem na fakty osadnicze.

stanowiska o własnej formie krajobrazowej			cmentarzyska płaskie	cmentarzyska kurhanowe	osady	ślady osadnicze	huty szkła	skarby	Ogółem faktów osadniczych
dwory	grodziska	fortyfikacje ziemne	6	0	220	321	0	0	548
1	0	0							

Gmina Słupca położona jest w obrębie Równiny Wrzesińskiej, mezoregionu zajmującego powierzchnię około 2.150 km². Równina ta leży na styku kolejnych nawarstwień polodowcowych – stadiów lodowca bałtyckiego, frankfurckiego i brandenburskiego. Na północy obejmuje ona ciąg moren czołowych, wschodzących w skład tzw. moreny czołowej środkowopoznańskiej. Na południu dochodzi do wysoczyzny dyluwialnej doliny Warty, stanowiącej człon tzw. Pradoliny Warty. Omawiany region oznacza się zróżnicowana pokrywa glebową. W południowej i wschodniej części Gminy przeważają gliny, gliny piaszczyste i piaski gliniaste. W północnej części terenu dominują w podłożu piaski i żwir.

W najbliższej okolicy miasta Słupcy dominuje glina zwalowa położona na wysoczyźnie morenowej oraz torfy i mursze położone w pradolinie rzeki Meszny wraz z utworzonym na niej w 1965 roku Jeziorem Słupeckim.

W przeszłości omawiany teren stanowił siedlisko lasów dębowo-grabowych, rosnących przy wysokim poziomie wody gruntowej bądź bez jej wpływu, jak też lasów sosnowych. Obniżenia pradolinie zajmowały zarośla wierzbowe i lasy łęgowe z wierzbą i topolą lub z dębem, bukiem i wiązem.

Początki osadnictwa na terenie gminy Słupca sięgają środkowego okresu epoki kamienia – mezolitu (około 9600-4000 r. p.n.e.). Na ten okres datuje się bowiem ślady obozowisk ludności kultury chojnicko-pieńkowskiej zarejestrowane w Słupcy. Stanowiska mezolityczne znane są również z okolic miejscowości Wrąbczyn i Wrąbczynek. Społeczności kultur mezolitycznych prowadziły traperski tryb życia, trudniąc się łowiectwem, rybołówstwem i zbieractwem.

Model ten uległ zmianie w okresie neolitu (około 5400-2000/1900 r. p.n.e.). Ludność tej epoki zajęła się uprawą ziemi

i hodowlą zwierząt, co doprowadziło do bardziej osiadłego trybu życia. Powstały wówczas dobre warunki do rozwoju najstarszych rzemiosł – garncarstwa, tkactwa czy też wyrobu doskonalszych narzędzi krzemiennych. W okolicach Słupcy ślady osadnicze z epoki neolitu wiążą się ze społecznościami kultur wstęgowych, pucharów lejkowatych, ceramiki sznurowej i amfor kulistych. Stanowiska związane z bytnością społeczeństw kultury ceramiki wstęgowej zarejestrowano między innymi w Słupcy i w Podkornatach. Znacznie bogatsze jest natomiast osadnictwo związane z kulturą pucharów lejkowatych (między innymi okolice miejscowości Wierzbocice, Kąty, Kotunia, Wrąbczyn). Natomiast stanowiska Kultury Amfor Kulistych znamy między innymi z okolic Słupcy i Mieczownicy.

Z wczesnej epoki brązu (2400/2350 – 1600 r. p.n.e.) pochodzi siekierka brązowa (kojarzona z kulturą przedłużycką) znajdująca się obecnie w zbiorach Muzeum w Słupcy. Największy rozwój osadnictwa pradziejowego widoczny jest jednak w okresie funkcjonowania kultury łużyckiej (około 1200-400 r. p.n.e.). W tym właśnie czasie powstał gród, obecnie położony na wodach sztucznego jeziora, które powstało wskutek spiętrzenia rzeczki Meszny, wypływającej z Jeziora Słupeckiego. Grodzisko ma obecnie kształt wydłużonego owalu o średnicy 130x145 m, zachowane wysokość wałów ziemnych dochodzi do około 4 m. Grodzisko połączone było z lądem stałą glinianą groblą wzmocnioną kamieniami i drewnem. W pobliżu grodu funkcjonowały liczne osiedla a także nekropolia zawierająca pochówki ciałopalne. Upadek grodu wiąże się z najazdem Scytów.

W schyłkowej fazie rozwoju kultury łużyckiej, na obszarze Pomorza wschodniego i środkowego wykształciła się kultura pomorska (około 500-200 r. p.n.e.). Jej ugrupowania dość szybko dotarły na teren obecnej gminy Słupca (ślady cmentarzyska ciałopalnego w Słupcy).

Natomiast pod koniec starożytności (schyłek II w. p.n.e. - V w. n.e.) omawiany obszar znalazł się w strefie oddziaływania kultury przeworskiej. Z tego czasu pochodzi cmentarzysko ciałopalne oraz liczne ślady osadnictwa.

Osadnictwo rozwijało się również we wczesnym średniowieczu (VI- połowa XII w.). Od X w. okolice Słupcy były prawdopodobnie podporządkowane ośrodkowi grodowemu w Łądzie. W tym czasie na terenie obecnego miasta Słupcy funkcjonowała osada.

4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

4.1. Stan zachowania i obszary największego zagrożenia zabytków

4.1.1. Stan zachowania zabytków nieruchomych

Stan zachowania obiektów architektury i budownictwa wpisanych do rejestru zabytków jest zróżnicowany.

Cienin Kościelny - parafia wzmiankowana w 1390 r. Kościół parafialny p.w. św. Katarzyny w Cieninie Kościelnym wzniesiony został na miejscu dawnego drewnianego w latach 1748-1802 z fundacji Ewy Niemojewskiej. Jest przykładem stylu barokowo-klasycystycznego. Prezbiterium w formie wydłużonego prostokąta wybudowano w 1748 roku, nawę w 1802 r. Od wschodu, w latach 1892-1912 dostawiono dwukondygnacyjną, zwieńczoną hełmem wieżę.

W latach 1892-1912 restaurowany. W 1980 r. przełożono pokrycie dachu, dano nowe tynki zewnętrzne oraz założono posadzkę z terakoty. W chwili obecnej do najpilniejszych prac należy remont dachu i wieży kościoła.

Koszuty- wieś została po raz pierwszy wzmiankowana w 1253 r. Własność klasztoru cystersów w Łądzie. Parafia erygowana w XIV w. Pierwszy kościół parafialny został ufundowany w XIV w. przez opatów łądzkich. W roku 1720 zbudowano nowy kościół drewniany nakładem opata łądzkiego M. Łukomskiego. W 1942 r. kościół częściowo rozebrany przez Niemców.

Obecny kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja Apostoła. został odbudowany w 1946 r. Budynek drewniany, jednonawowy, z prezbiterium zamkniętym wielobocznie. Kościół gruntownie odnowiony w latach 1985-1990. Kościół nie wpisany do rejestru zabytków. Stan techniczny obiektu dobry.

Kowalewo Opactwo – pierwszy kościół parafialny wzmiankowany w 1426 r. Obecny kościół p.w. św. Apostołów Piotra i Pawła zbudowany został w 1784 r. z fundacji prymasa Antoniego Ostrowskiego. Gruntownie odnowiony w 1862 r. Budynek drewniany, konstrukcji zrębowej, trójnawowy, wzniesiony na planie krzyża, z prezbiterium zamkniętym wielobocznie. Od zachodu do nawy przylega trójkondygnacyjna wieża (z datą 1785) konstrukcji słupowej.

W latach 1981-1984 wykonano nowe oszalowanie kościoła z częściową wymianą okien i drzwi. W roku 1986 wymieniono posadzkę dachu na blachę miedzianą. W roku 2005 wykonano oświetlenie zewnętrzne kościoła. Stan techniczny obiektu dobry.

Młodojewo - pierwszy kościół parafialny wzmiankowany w 1415 r. Obecny kościół p.w. św. Mikołaja zbudowany w 1780 r. na miejscu dawnego. Powiększony w 1875 r. przez wydłu-

żenie nawy, dostawienie przedsionka od wschodu w 1876 i zakrystii w 1878 r. Odnowiony w roku 1937. Budowla drewniana, konstrukcji zrębowej, jednonawowa, z węższym prezbiterium zamkniętym wielobocznie.

W roku 1982 częściowo wymieniono pokrycie dachu (blacha) oraz stolarkę drzwiową. W roku 2005 wykonano oświetlenie zewnętrzne kościoła. Obecny stan konstrukcji kościoła, zewnętrznego deskowania i pokrycia dachu jest zły. W 2008 r. Parafia uzyskała pozwolenie konserwatorskie i budowlane na remont kapitalny obiektu. Przewidywany termin rozpoczęcia prac ustalony został na 2009 r., a jego zakres uwarunkowany będzie pozyskaniem dodatkowych środków finansowych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Nowa Wieś - początki sięgają XV – XVI w. Na okres ów datuje się istnienie kościoła filialnego, związanego z parafią w Dobroszowie. Grunty rolne i wieś tworzyły folwark w okresie 1821-1939.

Istniejące do dziś założenie pałacowo-parkowe z przyległym folwarkiem odnosi się do tego okresu. Pierwszymi właścicielami była rodzina Rokossowskich, zaś od roku 1869 Alfred Nieszkowski. W północno - wschodniej części parku istniał drewniany dwór wzniesiony prawdopodobnie w 1740 r., zniszczony przez pożar ok. 1900 roku. Istniejący do dziś eklektyczny pałac zbudowany został w latach 1885-1890 dla ówczesnych właścicieli - Kosińskich. W latach dwudziestych z powodu zadłużenia folwark został przejęty przez skarb państwa a w 1937 r. wykupiony przez Stefana Dębickiego, który władał nim do 1939 r. W roku 1946 został przejęty przez Państwowe Nieruchomości Ziemske, przekształcone następnie w Państwowe Gospodarstwo Rolne. Po roku 1990 i likwidacji PGR-ów pałac, park oraz folwark przeszły na własność Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w Poznaniu.

Budynek murowany z cegły, ściany otynkowane, dach o konstrukcji drewnianej kryty papą oraz blachą. Budynek został wzniesiony na rzucie zestawionym z prostokątów o zróżnicowanej wielkości. W roku 1978 przeprowadzono remont bieżący. Od roku 1996 prowadzone są prace zabezpieczające i remontowe, dotychczas wykonano remont dachu oraz pomieszczeń piętra i parteru. Stan techniczny obiektu dobry. Otaczający pałac park został znacznie ograniczony powierzchniowo w latach 70-tych XX wieku, poprzez przeznaczenie części jego terenu pod blok mieszkalny z gospodarczym budynkiem. Granica zachodnia i północna właściwego parku ogrodzona jest starym zabytkowym parkanem. W południowo- zachodniej części zlokalizowany jest staw z dwoma małymi wysepkami, stanowiącymi dawniej dużą jego atrakcję. Pierwotny układ alejek spacerowych jest zatarty i nieczytelny, drzewostan przerzedzony. Park pozbawiony przez lata specjalistycznej opieki wymaga podjęcia prac rewitalizacyjnych poprzedzonych dokumentacją inwentaryzacyjną i projektową zawierającą zakres prac porządkowych i sanitarnych, których wynikiem byłoby uczynienie układu kompozycyjnego i wyeksponowanie cennego drzewostanu, a wprowadzenie nowych nasadzeń byłoby czynnikiem odmładzającym i przedłużającym żywotność parku.

Sąsiadujący z założeniem pałacowo-parkowym folwark posiada cenne, wpisane do rejestru zabytków budynki gospodarcze: spichlerz wybudowany w 1861r. (właścicielami mająt-

ku byli wtedy bracia Rokossowscy). Obiekt usytuowany jest w pierzei południowej podwórza folwarcznego, łączy się z zabawkowymi stodołami. Usadowiony na podmurówce z kamieni polnych i cegły łączonych zaprawą wapienną. Ściany zewnętrzne z cegły pełnej palonej, nie tynkowane. Dach dwuspadowy, budynek dwukondygnacyjny. W roku 1997 przeprowadzono remont zabawkowego spichlerza, wymieniono pokrycie dachu. Stan techniczny obiektów dobry.

Cienin Zaborny- założenie parkowo-dworskie nie wpisane do rejestru zabytków, jednak z uwagi na wartości historyczne, architektoniczne, kwalifikowany jako postulat do rejestru. W 2 poł. XIX w. dwór wraz z parkiem odnotowany jest na mapie kwatermistrzowskiej z 1888 r. Część gospodarcza (folwark) miała wówczas powierzchnię ok. 2,3 ha, a parkowa 5 ha. W obrębie parku znajdował się tylko jeden budynek na osi północ-południe, stojący w tym samym miejscu co obecny dwór, rozbudowany w 1902 roku. Do pierwotnej formy prostopadłościanu dołączono dwie przybudówki- północną i południową, założono spadzisty dach, a wejście ozdobiło tympanonem z herbem rodowym wspartym na kolumnach.

Dwór otoczony był parkiem, którego w północno-zachodniej części znajdował się zbiornik wodny. W początkach XX wieku utworzono nowe zbiorniki wodne, zaś w centrum największego stawu usypano niewielką wyspę połączoną ze wschodnim brzegiem za pomocą mostka. Wyspa - kopiec widokowy pełniła funkcję wypoczynku i zabawy. Przed dworem utworzono klomb kwiatowy otoczony szerokim wjazdem. Od dworu w stronę stawów prowadził ganek z odgałęzieniami na wschód w kierunku sadu. Centrum parku było wolne od przejść i przeznaczonych na trawnik. Ok. 1920 r. właścicielem majątku w Cieninie Zabornym był Antoni Karczewski, który odziedziczył posiadłość po swym ojcu Witoldzie. Antoni mieszkał w Cieninie do 1939 r., tzn. do chwili wysiedlenia przez Niemców. Po zakończeniu wojny majątek rozparcelowano wśród mieszkańców wsi. Dwór i park jako Państwowy Fundusz Ziemi pozostawiono do dyspozycji Urzędu Gminy. W pomieszczeniach dworskich zlokalizowano biura spółdzielni produkcyjnej oraz mieszkania pracownicze. Wskutek niewłaściwej eksploatacji w 1981 roku wybuchł pożar, który zniszczył mieszkania na poddaszu. Stan techniczny budynku zły, wymaga kapitalnego remontu. Park o nieczytelnym układzie alejek, z licznymi samosiewami i ubytkami starodrzewia. Rysuje się zatem pilna potrzeba sporządzenia inwentaryzacji i projektu rewaloryzacji parku, by mógł służyć lokalnej społeczności.

4.1.2. Stan zachowania zabytków ruchomych

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy Sępólno to wyposażenie kościołów.

Kościół par. p.w. św. Katarzyny w Cieninie Kościelnym posiada w swoim wyposażeniu 7 zabytków ruchomych wpisanych do rejestru. Wyposażenie kościoła zachowane w stanie dostatecznym.

W kościele par. p.w. św. Bartłomieja w Koszutach wpisano do rejestru zabytków 8 obiektów ruchomych. Stan zachowania obiektów zabytkowych zadowalający.

W kościele par. p.w. św. Piotra i Pawła w Kowalewie Opactwie do rejestru wpisanych jest 16 zabytków ruchomych. Stan zachowania obiektów dostateczny.

Kościół par. p.w. św. Mikołaja w Młodojewie posiada w swoim wyposażeniu 15 obiektów wpisanych do rejestru zabytków. W 2008 r. Parafia uzyskała pozwolenie konserwatora zabytków na prace konserwatorskie przy wystroju i wyposażeniu kościoła obejmujące m.in. konserwację ołtarzy, tryptyku, obrazów, konfesjonału i organów. Realizacja prac planowana jest na lata 2009-2012.

W dobrym stanie znajdują się dość liczne na terenie gminy kapliczki i krzyże przydrożne.

Wszelkie prace przy obiektach nieruchomych i ruchomych wpisanych do rejestru zabytków wymagają pozwolenia konserwatora zabytków po uprzednim uzgodnieniu ich zakresu w Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

4.1.3. Stan zachowania zabytków archeologicznych oraz istotne zagrożenia dla zabytków archeologicznych

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom. Z każdym rokiem, wraz z rozwojem techniki, intensyfikacją działalności przemysłowej, gospodarczej, rolniczej rośnie stopień ich zagrożenia oraz pojawiają się nowe.

W myśl art. 6 pkt 3 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami) wszystkie zabytki archeologiczne – bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece. Należy przy tym pamiętać, że zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Najlepiej zachowane są stanowiska archeologiczne położone na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz terenach zalesionych. Należy tutaj przypomnieć, że ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakłada na każdego, kto zamierza realizować nowe zalesienia lub zmianę charakteru dotychczasowej działalności leśnej na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, obowiązek pokrycia kosztów badań archeologicznych oraz ich dokumentacji.

Dużym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są natomiast inwestycje budowlane i przemysłowe (zwłaszcza rozwój budownictwa mieszkalnego i przemysłowego oraz budowa dróg), nielegalna eksploatacja piśn i żwirowni. Istotnym zagrożeniem jest również działalność rolnicza, zwłaszcza intensywna orka.

Do innego rodzaju zagrożeń należy działalność nielegalnych poszukiwaczy. Zagrożają oni przede wszystkim cmentarzyskom oraz stanowiskom o własnej formie krajobrazowej, jak grodziska czy fortyfikacje ziemne oraz pozostałości z okresu II wojny światowej.

Dlatego dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwo-

leniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków-Delegatury w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Natomiast w wypadku obiektu archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków: kultury łużyckiej w Koszutach Małych wpisanej do rejestru zabytków pod nr 795/A z dnia 8.12.1969 r., objęte jest ono ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7, ust. 1, Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568). Dlatego zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych czy przemysłowych na terenie w/w stanowisk

Również przebudowa układów urbanistycznych, ruralistycznych i założeń pałacowo-parkowych prowadzi często do naruszenia średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych. W związku z tym wszystkie prace ziemne wymagają jednoczesnego prowadzenia badań archeologicznych. Wyniki badań często stanowią jedyną dokumentację następujących po sobie faktów osadniczych na tym terenie. Pozwalają one skorygować, uszczegółowić i potwierdzić informacje uzyskane ze źródeł pisanych. Pozyskany w trakcie badań materiał ruchomy umożliwia uzupełnienie danych o kulturze materialnej mieszkańców.

4.1.4. Obszary największego zagrożenia dla zabytków w gminie

a) archeologicznych

Szczególnym rodzajem zagrożeń dla stanowisk archeologicznych są inwestycje szerokopłaszczyznowe, takie jak kopalnie, odkrywki, żwirownie.

Obszar gminy jest mało zasobny w surowce mineralne. Niewielkie znaczenie mają jedynie udokumentowane i dorywczo eksploatowane złoża kruszywa naturalnego w Kochowie, Niezgodzie i Zaborzu.

- * złożo „Kochowo” – częściowo zawodnione, koncesją objęty jest teren o pow. 9,85 ha. Zasoby bilansowe określono na 5.874,8 tys. ton, przy czym zasoby możliwe do wydobywania wynoszą ok. 1.326,2 tys. ton. Użytkownikiem złoża jest Przedsiębiorstwo Robót Drogowo – Mostowych S.A. w Słupcy.
- * złożo „Zaborze” – częściowo zawodnione, zasoby piasku określono na ok. 115 tys. Ton (stan na 1988 r.).
- * złożo „Niezgoda” – pow. ok. 6,0 ha, udokumentowane zasoby bilansowe wynoszą ok. 887,5 tys. ton. przy czym zasoby możliwe do wydobywania wynoszą ok. 634,2 tys. ton (stan na 2000 r.).

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Słupca na lata 2008-2013 wymienia następujące inwestycje mogące stanowić zagrożenie dla stanowisk archeologicznych:

Inwestycja	Czas realizacji
Budowa sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Wilcznej	2008-2009
Budowa sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Róży	2010-2011
Budowa sieci kanalizacyjnej z przykanalikami w Kamieniu	2011-2013
Budowa sieci wodociągowej w m. Kąty	2009
Modernizacja stacji ujęcia wody w Józefowie	2009
Modernizacja stacji ujęcia wody w Koszuty	2010
Modernizacja stacji ujęcia wody w Kątach	2011
Modernizacja stacji ujęcia wody w Nowej Wsi	2012
Modernizacja stacji ujęcia wody w Wilcznej	2013
Budowa dróg gminnych Benignowo, Żelazków, Gopła – Cienin Kościelny	2008-2009
Budowa dróg gminnych Piotrowice – Słupca, Rokosz – Kowalewo	2010
Budowa dróg gminnych Nowa Wieś – Zaborze, Nowe Osiedle Piotrowice	2010-2012
Budowa dróg gminnych Marcewek (Raj) – Marcewo, Drajna - Milejewo	2011-2012
Budowa dróg gminnych Marcewo, Marcewek – Kochowo – II etap	2008-2011
Budowa dróg gminnych Cienin Kolonia – Wilczna, Młodojewo – Jaworowo	2008-2010
Budowa dróg gminnych Szkudłówka, Żabia Góra	2011-2013
Przebudowa drogi gminnej Koszuty Parcele – Młodojewo, Parcele. Przebudowa drogi gminnej Niezgoda, Koszuty Małe Koszuty Parcele, Cienin Kościelny	2009
Budowa Sali gimnastycznej przy Gimnazjum Publicznym w Kowalewie Opactwie	2013
Modernizacja i rozbudowa budynku OSP, zagospodarowanie terenów przyległych oraz budowa chodnika w m. Piotrowice	2009

W celu ochrony stanowisk archeologicznych oraz pradziejowych, średniowiecznych i nowożytnych nawarstwień kulturowych niezbędne jest uzgadnianie oraz wypełnianie przez inwestorów wymogów konserwatorskich zawartych w opiniach i decyzjach Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

b) nieruchomości

Tradycyjne budownictwo wiejskie na obszarze całej gminy ulega mniej lub bardziej dynamicznej zmianie, tak w funkcji obiektów jak i w formie. Nowatorskie trendy gospodarowania

niszczą lub eliminują pozostałości dawnej architektury budowlanej. Na terenie gminy Słupca tradycyjne budownictwo drewniane występuje sporadycznie.

II wojna światowa to swoisty exodus, który doprowadził do wyludnienia wielu wsi zamieszkałych przez ludność pochodzenia niemieckiego. W rezultacie, pozostałości poprzednich wspólnot, jakimi są cmentarze ulegają powolnej i zdaje się, nieodwracalnej zagładzie. Wszakże są wyjątki. Istniejące na terenie gminy nieczynne cmentarze ewangelickie we wsiach Korwin i Kochowo to dwa różne przejawy traktowania pozo-

stałości po dawnych społecznościach. Cmentarz w Kochowie w 2007 r. z inicjatywy lokalnej społeczności we współpracy nauczycieli i uczniów gimnazjum w Drążnej oraz Urzędu Gminy w Słupcy, oczyszczono z samosiewów i krzewów, uzupełniono ogrodzenie, zabezpieczono nagrobki, podkreślając tym samym jego znaczenie i wartość historyczną dla przyszłych pokoleń. W Korwinie pozostał jedynie ślad, miejsce, na którym onegdaj znajdował się cmentarz. Całkowicie zarośnięty trudno dostępny, poprzerastrany krzewami lilaka.

Najistotniejszym wszakże zagrożeniem dla zabytków pozostaje człowiek i jego zdawałoby się, niezniszczalna pasja modernizowania, poprawiania, przebudowywania obiektów zabytkowych bez uzgodnień, z pominięciem prawa. To właśnie takim działaniom zawdzięczamy często degradację lub wręcz fizyczną likwidację wielu cennych obiektów.

b) ruchomych

Zabytki ruchome na terenie gminy, stanowiące wyposażenie obiektów sakralnych, są właściwie i prawidłowo chronione.

4.2. Uwarunkowania wynikające z „Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Słupca”

Przyjęty Uchwałą Rady Gminy w Słupcy Nr XXIII/104/08 z dnia 18 września 2008 r. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Słupca określa kierunki rozwoju gminy do 2013 r., obejmując zadania infrastruktury publicznej stymulujące lokalną inicjatywę, inwestycje i mobilność zawodową społeczności lokalnej. Plan zakłada realizację ośmiu celów szczegółowych, wśród których wymienia wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturowego i przyrodniczego.

W rozdz. II „Aktualna sytuacja społeczno-gospodarcza gminy Słupca”, pkt 3. „Turystyka”, wśród atrakcji turystycznych na terenie gminy, oprócz przyrodniczych obszarów chronionych, znalazły się drewniane kościoły w Kowalewie Opactwie, Koszutach i Młodojewie, kościół par. w Cieninie Kościelnym oraz miejsca pamięci narodowej: pomnik bohaterów września 1939 r. w Wilcznej, pomnik na mogile powstańców styczniowych w Nowej Wsi.

W punkcie 4.3. „Stan obiektów dziedzictwa kulturowego” wymieniono obiekty objęte ochroną konserwatorską. Wykaz zawiera wszystkie zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków, najcenniejsze zabytki architektury i budownictwa figurujące w gminnej ewidencji zabytków, cmentarze katolickie i ewangelickie, stanowiska archeologiczne.

4.3. Uwarunkowania wynikające ze „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Słupca”

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Słupca została uchwalona przez Radę Gminy w Słupcy Uchwałą Nr XXIII/109/08 z dnia 18 września 2008 r.

Studium jako akt planowania kształtującego politykę przestrzenną gminy wyodrębnia cele, uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, które doprowadzają do wykorzystania wszystkiego, co cenne i niepowtarzalne dla rozwoju gminy. Należy tu wymienić walory przyrodnicze i krajobrazowe, wartości kulturowe, zasoby materialne i inicja-

tywy lokalne, jak również warunki wynikające z położenia gminy, jej powiązań administracyjnych i gospodarczych.

W rozdz. II „Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu”, w punkcie 2 „Stan środowiska przyrodniczego” wyróżniono obszary o zróżnicowanym sposobie użytkowania i zagospodarowania oraz ich waloryzację określającą stopień dopuszczalnych przekształceń, zgodnie z założonymi celami ochrony wartości przyrodniczych i kulturowych. Wymieniono obiekty i obszary objęte różnymi formami ochrony, m.in. obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, parki dworskie w miejscowościach: Cienin Kościelny, Cienin Zaborny, Kąty, Kochowo, Koszuty Parcele, Młodojewo, Rozalin, Wola Koszucka, Żelazków.

W punkcie 3 „Stan środowiska kulturowego” wymieniono obiekty zabytkowe na terenie gminy. Należą do nich obiekty architektury i budownictwa, parki i cmentarze wpisane do rejestru zabytków, a także będące w wykazie przesłanym przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Poznaniu Delegaturę w Koninie, sporządzonym na podstawie badań terenowych w 2000 r. Wskazano jednocześnie na potrzebę jego weryfikacji.

W rozdz. III „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”, pkt 2 „Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone z zabudowy”, określono zasady zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie dziedzictwa kulturowego. Sprowadzają się one do:

- 1) W obrębie stref ochrony konserwatorskiej zespołów dworsko-folwarcznych
 - zachowania historycznej parcelacji (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
 - zachowania zabytkowej zieleni,
 - zachowania zabytkowej zabudowy,
 - podporządkowania nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy,
- 2) Na terenie cmentarzy objętych ochroną konserwatorską
 - zachowania historycznej parcelacji,
 - zachowania historycznego rozplanowania,
 - zachowania zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodu,
 - zachowania zabytkowej zieleni.

Wprowadzono zapis, iż wszystkie zmiany planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską, takie jak:

- w odniesieniu do zabudowy – rozbiorczy, remonty, przebudowy, rozbudowy, budowy,
- w odniesieniu do zieleni – wycinki (dot. parków wpisanych do rejestru zabytków),
- podziały geodezyjne,
- prace ziemne,
- zmiany sposobu użytkowania

wymagają uzgodnienia Kierownika Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

Punkt 4 „Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” w całości poświęcony został ochronie dziedzictwa kulturowego. Podkreślono potrzebę zachowania zabytków świadczących o tożsamości regionu, a jednocześnie będących ważnym elementem w promowaniu walorów gminy. W celu skutecznej ochrony zasobów zabytkowych wskazano na konieczność opracowania gminnej ewidencji zabytków. Poniżej przedstawiono zasady ochrony konserwatorskiej:

1. Założenia sakralne i rezydencjonalne

Podlegają ochronie w granicach założeń oraz ich najbliższym otoczeniu. Należy uwzględnić znaczenie widoku na zabytek.

W obrębie stref ochrony konserwatorskiej obowiązują:

- a) historyczna parcelacja (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
- b) zachowanie zabytkowej zabudowy,
- c) zachowanie zabytkowej zieleni,
- d) podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy architektonicznej,
- e) użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu.

1. Archeologia

2.1. strefa ochrony zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych

Obszar gm. Słupca został rozpoznany archeologicznie. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z epoki kamienia – z mezolitu i neolitu, rozwój następuje w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w czasach kultury przeworskiej i kultury łużyckiej. Intensywne osadnictwo ma miejsce także we wczesnym średniowieczu i w okresie nowożytnym.

Na terenie gminy znajdują się zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, które grupują się w kilku partiach omawianego obszaru – w dolinie rzeki Struga oraz w dolinie Meszny (na zachód od drogi 263, aż do okolic Józefowa), w południowo – wschodnich partiach gminy: między Kluczewnicą (na wschodzie), a Wolą Koszucką (na zachodzie), w okolicach Kowalewa Opactwa oraz między Cieninem Kościelnym a Wilczną. Poza tym w Koszutach Małych znajduje się osada kultury łużyckiej, wpisana do rejestru zabytków.

Zasięg stanowisk archeologicznych został wyznaczony na mapach na podstawie badań powierzchniowych. Jednak nie może on odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego należy traktować go zawsze orientacyjnie, może bowiem okazać się, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska. Stąd w przypadku koncentracji stanowisk archeologicznych operuje się pojęciem strefy intensywnego występowania stanowisk archeologicznych.

Wszystkie zewidencjonowane stanowiska archeologiczne oraz strefy ich występowania podlegają ochronie konserwa-

torskiej (zgodnie z art. 6 ust. 1, pkt 3, Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r., Dz.U. Nr 162, poz. 1568). W trakcie prac ziemnych stanowiska te ulegną bezpowrotnemu zniszczeniu.

W związku z powyższym umieszczono w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego rozwoju gminy Słupca zapis:

dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach występowania stanowisk archeologicznych oraz w strefie ich ochrony, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków-Delegatura w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Na terenie gminy znajduje się stanowisko archeologiczne – osada kultury łużyckiej w Koszutach Małych wpisana do rejestru zabytków pod nr 795/A z dnia 08.12.1969 r. Objęta jest ona ścisłą ochroną konserwatorską zgodnie z art. 7, ust. 1, Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. Nr 162, poz. 1568). W związku z powyższym zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych czy przemysłowych na terenie w/w stanowiska.

Układy urbanistyczne, zespoły pałacowo-parkowe wpisane do rejestru zabytków lub podlegające ochronie konserwatorskiej oraz obiekty wpisane do rejestru zabytków

Z uwagi na położenie w/w zabytków w strefie ochrony konserwatorskiej i w strefie występowania nawarstwień kulturowych: dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego, na obszarach objętych ochroną konserwatorską lub w bliskim jej sąsiedztwie, podczas inwestycji związanych z robotami ziemnymi, wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków-Delegatura w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

Zadania inwestycyjne związane z sześciorośluszczynowymi pracami ziemnymi (m.in. drogi, kopalnie, odkrywki, eksploatacja złóż)

W przypadku podejmowania szerokopłaszczyznowych prac ziemnych, inwestor może przystąpić do inwestycji dopiero po uzyskaniu wytycznych konserwatorskich i określenia przez WWKZ niezbędnego zakresu badań archeologicznych.

Dysponujemy niepełną wiedzą na temat wszystkich stanowisk archeologicznych na terenie planowanej inwestycji. Posiadane przez nas informacje na temat stanowisk archeologicznych pochodzą z lat 80 i 90. XX w., stąd niezbędna jest weryfikacja posiadanych informacji na temat zasobów archeologicznych. Aby prawidłowo rozpoznać teren istnieje konieczność przeprowadzenia rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondazowych, przeprowadzonych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Poznaniu, Delegatura w Koninie które pozwolą ustalić faktyczną ilość stanowisk archeologicznych znajdujących się w kolizji z pla-

nowaną inwestycją, rozpoznać ich powierzchnię oraz głębokość zalegania obiektów archeologicznych.

Po zatwierdzeniu przez tutejszy urząd konserwatorski sprawozdania z powyższych badań, wymagane jest przeprowadzenie, na wytypowanych stanowiskach archeologicznych, wyprzedzających inwestycję ratowniczych badań wykopaliskowych.

Konieczne jest także prowadzenie nadzorów archeologicznych na całym terenie podczas trwania prac ziemnych związanych z odhumusowywaniem terenu. W przypadku odkrycia w trakcie nadzorów nowych stanowisk archeologicznych, nieujawnionych podczas badań powierzchniowych, konieczne będzie przeprowadzenie na tych stanowiskach ratowniczych badań wykopaliskowych.

W związku z powyższym: dla ochrony archeologicznego dziedzictwa kulturowego ustala się w obrębie szerokokształczynowego zadania inwestycyjnego, obowiązek przeprowadzenia:

- rozpoznawczych badań powierzchniowo-sondazowych,
- ratowniczych badań wykopaliskowych wyprzedzających inwestycję na wytypowanych stanowiskach archeologicznych,
- badań archeologicznych na nowych obiektach archeologicznych
- stałego nadzoru archeologicznego podczas odhumusowania terenu.

Wszystkie prace archeologiczne muszą być uzgodnione pozwoleniem WUOZ w Poznaniu – Delegatura w Koninie przed uzyskaniem pozwolenia na budowę lub przed rozpoczęciem prac ziemnych.

2) Cmentarze

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz w jego najbliższym otoczeniu. Dla cmentarzy czynnych szerokość zewnętrznej strefy ochronnej równa jest szerokości strefy sanitarnej. Dla nieczynnych cmentarzy ewangelickich postuluje się przyjęcie zewnętrznej strefy ochronnej o szerokości ok. 10 m wokół granic.

W granicach cmentarza obowiązuje zachowanie:

- a) historycznego rozplanowania,
- b) zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodzenia,
- c) zabytkowej zieleni.

Postuluje się wyłączenie spod zabudowy najbliższego otoczenia cmentarzy.

3. Pojedyncze obiekty budowlane (użyteczności publicznej, mieszkalne, gospodarcze, przemysłowe, kapliczki)

Ochrona obejmuje obiekt wraz z jego najbliższym otoczeniem. Postuluje się zachowanie zabytkowej formy architektonicznej oraz podporządkowanie niezbędnych zmian budynkowi istniejącemu w zakresie skali i formy. Sposób użytkowania i przeznaczenie obiektu wymaga uzgodnienia z Kierownikiem Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie.

4. Wszelkie zmiany w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską oraz w ich najbliższym otoczeniu

(m.in. prace budowlane, pielęgnacja zieleni, prace ziemne, zmiany sposobu użytkowania, podziały geodezyjne) wymagają:

- a) pozwolenia Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie działającego z upoważnienia Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu – w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków,
- b) opinii Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie – w odniesieniu do pozostałych obiektów i obszarów.

4.4. Uwarunkowania wynikające z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Słupca (z wyłączeniem działek 229/1 i części 229/2 w miejscowości Koszuty Parcele) zatwierdzony został Uchwałą Nr IX/72/2003 Rady Gminy w Słupcy z dnia 8 grudnia 2003 r. wraz ze zmianami wprowadzonymi:

- Uchwałą Nr XXI/153/2005 Rady Gminy w Słupcy z dnia 24 lutego 2005 r.
- Uchwałą Nr IX/42/2007 Rady Gminy w Słupcy z dnia 6 lipca 2007 r.

W paragrafie 7 określono granice i zasady zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie na podstawie przepisów o ochronie dóbr kultury:

1) W obrębie strefy ochrony konserwatorskiej zespołów dworsko-parkowych obowiązuje:

- historyczna parcelacja (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów)
- zachowanie zabytkowej zieleni
- zachowanie zabytkowej zabudowy
- podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie lokalizacji, skali i formy
- użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu

2) Na terenie cmentarzy objętych ochroną konserwatorską obowiązuje:

- historyczna parcelacja
- historyczne rozplanowanie
- zachowanie zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodzenia
- zachowanie zabytkowej zieleni

3) Wymagają uzgodnienia Kierownika Delegatury Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie wszelkie zmiany planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską, takie jak:

- w odniesieniu do zabudowy – rozbiórki, remonty, przebudowy, rozbudowy, budowy
- w odniesieniu do zieleni – wycinki (dot. terenów wpisanych do rejestru zabytków)
- podziały geodezyjne
- prace ziemne

- zmiany sposobu użytkowania
- 4) Na obszarach n/w stref „OW” obserwacji archeologicznej działalność inwestycyjna musi być prowadzona wyłącznie pod nadzorem konserwatorskim: Kotunia, Gólkowo, Kąty st. 3, Kąty st. 6-7, Wierzbocice st. 1, Wierzbocice st. 5, Młodojewe st. 3, Młodojewe st. 5.
- 5) Przedmioty ochrony:
 - Cienin Kościelny: zespół kościoła par. p.w. św. Katarzyny, cmentarz par. katolicki, zespół dworsko-folwarczny
 - Cienin Perze: kapliczka,
 - Cienin Zaborny: zespół dworsko-folwarczny
 - Gólkowo: dom nr 18, cmentarzysko pradziejowe
 - Józefowo: kapliczka
 - Kamień: krzyż przydrożny
 - Kąty: kapliczka, zespół dworsko-folwarczny, dom nr 6, dom nr 33, osada pradziejowa i cmentarzysko ciałopalne, zespół osad pradziejowych
 - Kochowo: cmentarz ewangelicki, szkoła, zespół dworski
 - Korwin: cmentarz ewangelicki
 - Koszutry: zespół kościoła par. p.w. św. Bartłomieja, cmentarz par. katolicki, kapliczka, zagroda nr 33
 - Kotunia: cmentarzysko ciałopalne
 - Kowalewo Opactwo: zespół kościoła par. p.w. św. Piotra i Pawła, kapliczka, cmentarz par. katolicki, wiatrak koźlak
 - Kowalewo Sołectwo: dom nr 24
 - Marcewo: domy nr 30, 33, 36
 - Marcewek: dom nr 44
 - Michałowo: dom nr 4
 - Młodojewe: zespół kościoła par. p.w. św. Mikołaja, cmentarz par. katolicki, szkoła, pozostałości zespołu dworskiego, zagroda nr 62, domy nr 12, 13, cmentarzysko ciałopalne (strefy „OW” st. Nr 1 i 10)
 - Niezgoda: kapliczka, domy nr 6, 24, 26, stodoła w zagrodzie nr 20
 - Nowa Wieś: kapliczka, zespół pałacowo-folwarczny
 - Posada: zagroda nr 42
 - Rozalin: kapliczka, zespół dworski
 - Wierzbno: kapliczka, dom nr 10
 - Wierzbocice: kapliczka, domy nr 31, 32, 63, 72, 75, 82, stodoła w zagrodzie 88, cmentarzysko ciałopalne (strefa „OW” st. 1 i 5)
 - Wilczna: dom nr 60
 - Wola Koszucka: kapliczka, park dworski
 - Żelazków: zespół dworsko-folwarczny.
- 4.5. Uwarunkowania wynikające z ochrony przyrody i równowagi ekologicznej

W czasach wielkich przekształceń środowiska, związanych przede wszystkim z urbanizacją i uprzemysłowieniem, ogromne znaczenie ma zachowanie w niezmienionym stanie terenów mało jeszcze zdegradowanych, gdzie przyroda zachowała wiele z naturalnego uroku. Formami takiej ochrony są parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Tworzy się je na obszarach o wysokich walorach naturalnych środowiska oraz o nieprzeciętnych właściwościach estetycznych krajobrazu, nierzadko połączonych z wartościami historycznymi, turystycznymi i krajoznawczymi. Na terenie gminy Słupca znajdują się dwa takie obszary.

Północno-zachodnia część gminy leży w obrębie Powidzko-Bieniszewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, utworzonego Uchwałą Nr 53 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koninie z dnia 29 stycznia 1986 r. w sprawie ustalenia obszarów krajobrazu chronionego i zasad korzystania z tych obszarów. Omawiany obszar zajmuje powierzchnię 460 km² i obejmuje fragment Pojezierza Gnieźnieńskiego połączony ciągiem wzgórz moreny czołowej z resztą dawnej Puszczy Bieniszewskiej, będąc najważniejszym ogniwem ekologicznym systemu ochrony ze względu na największą w skali dawnego województwa konińskiego koncentrację walorów przyrodniczych, krajobrazowych i rekreacyjnych. Jest to najcenniejszy pod względem morfotycznym obszar mający żywą rzeźbę młodoglacjalną. Cechuje go ogromne bogactwo tak charakterystycznych form jak rynny polodowcowe, wzgórza moreny czołowej, płaska i falista forma moreny dennej, liczne jeziora: Powidzkie, Niedzięgiel, Suszewskie, Wilczyńskie, Budziszewskie, Ostrowickie, w znacznej części linii brzegowej otoczone lasami.

W ramach w/w obszaru znajduje się Powidzki Park Krajobrazowy utworzony Rozporządzeniem Wojewody Konińskiego z dnia 16 grudnia 1989 r. w celu „ochrony środowiska przyrodniczego, swoistych cech krajobrazu oraz zabezpieczenia wartości historycznych i kulturowych tego regionu”. Obszar ten rozciąga się na długiej, rozgałęziającej się rynnie jeziornej o kierunku z północnego wschodu na południowy zachód, ciągnącej się od Strzelna do Słupcy, obejmując powierzchnię 24600 ha. Tereny Parku cechują się znacznymi walorami krajobrazowymi. Decyduje o tym różnorodność ekosystemów, ale przede wszystkim system jezior rynnowych często o urozmaiconej linii brzegowej, czasem z malowniczo położonymi wyspami. Wśród nich wielkością wyróżniają się Jezioro Powidzkie i Jezioro Niedzięgiel. W celu zapewnienia dodatkowej ochrony w Powidzkim Parku Krajobrazowym utworzono kilkanaście pomników przyrody i jeden użytek ekologiczny chroniący cenną, torfowiskową szatę roślinną.

W granicach Parku stwierdzono ok. 990 gatunków roślin (w tym 60 chronionych) oraz 216 zbiorowisk roślinnych, nie mniej bogaty jest świat zwierząt, wśród których zanotowano 34 gatunki ssaków, 10 płazów, 5 gadów i 22 ryb. Wartościowe z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia są zespoły ichtiofauny, zwłaszcza dużych i głębokich jezior wykazujących jeszcze cechy jezior sielawowych (z sielawą i sieją).

Oprócz atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych, Powidzki Park Krajobrazowy cechuje się stosunkowo dużą koncentracją stanowisk archeologicznych oraz zabytków kultury materialnej. Powidzki Park Krajobrazowy włączony jest do krajowej sieci obszarów chronionych „ECONET-POLSKA” oraz europejskiej sieci „NATURA 2000”.

Na terenie gminy Słupca indywidualną ochroną poprzez wpis do rejestru pomników przyrody objęte są następujące obiekty:

- Młodojewo – lipa drobnolistna o obwodzie ponad 450 cm w parku dworskim (nr rejestru 141),
- Młodojewo – 5 dębów szypułkowych o obwodach 300-400 cm w parku dworskim (nr rejestru 142).

Do rejestru zabytków pod Nr 399/141 na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 2 grudnia 1987 r. wpisane zostały dwie aleje (jesionowo-akacjowa i lipowa) prowadzące do zespołu pałacowo-parkowego w Nowej Wsi.

Ochrona zieleni wiejskiej, w tym zabytkowej, ujęta została w Programie ochrony środowiska gminy Słupca. Wymieniono w nim parki dworskie lub ich pozostałości w miejscowościach: Cienin Kościelny, Cienin Zaborny, Kąty, Kochowo, Koszutycze, Młodojewo, Rozalin, Wola Koszucka, Żelazków, zamieszczając krótką charakterystykę ich stanu zachowania. Generalnie wszystkie założenia parkowe znajdują się w złym stanie. W związku z powyższym, mając na uwadze ich walory krajobrazowe, podkreślono konieczność podjęcia działań zmierzających do ich uporządkowania.

5. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami (art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz inne określone przez gminę)

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków,
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

6. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

6.1. Gminna ewidencja zabytków

6.1.1. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków nieruchomych

Przepisy art. 22 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami nakładają na wójta gminy obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków. Dla gminy Słupca wykonano w 2008 r. gminną ewidencję zabytków nieruchomych (znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków) wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków. Tworzy ją zbiór kart adresowych zawierających podstawowe dane o obiekcie, m.in. położenie, czas powstania, materiał, właściciel, stan zachowania obiektu oraz fotografie. W gminnej ewidencji znajdują się obecnie 104 obiekty zabytkowe. Egzemplarz ewidencji zabytków nieruchomych przekazany zostanie Delegaturze Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Koninie. Będzie ona systematycznie uzupełniana i weryfikowana.

6.1.2. Sporządzenie gminnej ewidencji zabytków archeologicznych

- I. Zgodnie z pismem przekazanym przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wykonano gminną ewidencję zabytków archeologicznych, obejmującą karty stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków i przeznaczonych do wpisu do rejestru oraz karty zespołów stanowisk archeologicznych. Baza informacji o tych stanowiskach będzie systematycznie aktualizowana, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie.
- II. Uzupełnianie i weryfikowanie istniejącej ewidencji zabytków archeologicznych poprzez włączanie informacji o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości niezależnie od charakteru badań, oraz na podstawie uzyskiwanych wyników badań weryfikacyjnych AZP, zgodnie z informacjami przekazywanymi przez WUOZ w Poznaniu, Delegatura w Koninie.
- III. Sporządzenie elektronicznej systematycznie aktualizowanej bazy informacji o stanowiskach archeologicznych wytypowanych przez WUOZ w Poznaniu do wpisania do rejestru zabytków, w celu uwzględnienia ich w dokumentach planistycznych i inwestycyjnych gminy.

6.1.3. Inwentaryzacja obiektów tzw. małej architektury

Rozpoznanie terenowe i wykonanie inwentaryzacji w postaci kart ewidencyjnych obiektów tzw. małej architektury (kapliczki, krzyże przydrożne). Pomoc przy sporządzaniu wniosków przez właścicieli o wpisanie najcenniejszych obiektów do rejestru zabytków.

Edukacja i promocja w zakresie ochrony zabytków

- włączenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do zajęć szkolnych w szkołach podstawowych i gimnazjach prowadzonych przez gminę,
- organizowanie w ramach zajęć szkolnych wycieczek krajoznawczych, prezentacja najcenniejszych obiektów zabytkowych i ich historii,
- publikacja folderu prezentującego najważniejsze obiekty zabytkowe na terenie gminy oraz założenie strony internetowej związanej z tą problematyką,
- udostępnienie gminnej ewidencji zabytków oraz „Programu opieki nad zabytkami Gminy Słupca” na stronie internetowej Urzędu Gminy w Słupcy,

- uwzględnienie obiektów zabytkowych przy wyznaczaniu nowych tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych,
- ustalenie z właścicielami obiektów zabytkowych możliwości i zasad ich udostępniania.

6.3. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego

- informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwościach pozyskania środków na odnowę zabytków,
- merytoryczna pomoc właścicielom obiektów zabytkowych w tworzeniu wniosków aplikacyjnych o środki na odnowę zabytków,
- aktywne zachęcanie sektora prywatnego do zagospodarowania obiektów zabytkowych,
- renowacja obiektów zabytkowych będących własnością Gminy,
- określenie zasad i możliwości udzielania pomocy finansowej właścicielom remontującym obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (dotacje) oraz rozważenie możliwości wprowadzenia ulg podatkowych dla właścicieli obiektów figurujących w gminnej ewidencji zabytków, warunkowane podjęciem działań zmierzających do ich zabezpieczenia i konserwacji,

6.4. Określenie sposobu realizacji poszczególnych celów gminnego programu opieki nad zabytkami

Z obiektów wpisanych do rejestru zabytków na terenie gminy żaden nie jest własnością samorządu. W związku z tym Gmina nie ma możliwości bezpośredniego sprawowania opieki nad nimi. Natomiast działania pośrednie, wynikające z ustawy o ochronie zabytków oraz polityki prowadzonej przez Gminę sprowadzają się do:

- promowania najcenniejszych zabytków z terenu gminy,
- uwzględniania dziedzictwa kulturowego przy sporządzaniu dokumentów planistycznych,
- wspierania poczynań właścicieli obiektów zabytkowych przy działaniach związanych z ich właściwym użytkowaniem i utrzymaniem,
- kształtowania społecznej potrzeby ochrony dziedzictwa kulturowego (społeczni opiekunowie zabytków),
- edukacji społeczeństwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez:
 - prowadzenie i doskonalenie edukacji na rzecz ochrony zabytków na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, ze szczególnym uwzględnieniem tradycji lokalnych,
 - popularyzację wszelkiego rodzaju konkursów promujących wiedzę z zakresu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego.

Z obiektów zabytkowych będących własnością Gminy Słupca, nie wpisanych do rejestru zabytków, do najwartościowszych należą: zespół dworsko-parkowy w Cieninie Zabornym i park dworski w Młodojewie. Walory historyczne i architektoniczne dworu w Cieninie Zabornym, jego przyrodnicza otulina w postaci parku predestynują całość

do przeprowadzenia kompleksowej rewitalizacji, a punktem wyjścia będzie podjęcie decyzji, co do dalszych losów całego założenia.

Park w Młodojewie jest jedynym zachowanym obiektem z dawnego zespołu dworskiego, stanowiącym dziś znaczący element przyrodniczy w lokalnym krajobrazie, którego cennym walorem są liczne pomniki przyrody. Winien być zachowany w dobrej kondycji dla przyszłych pokoleń, a warunkiem tego jest uporządkowanie całej jego powierzchni w oparciu o dokumentację inwentaryzacyjną i projekt rewaloryzacji.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminy. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty związane z obiektami zabytkowymi, w tym również na mieszkańców gminy w celu wywołania w nich pożądanych zachowań prowadzących do realizacji zamierzonych celów. Zakłada się, że w realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Słupca wykorzystane zostaną następujące grupy instrumentów: instrumenty prawne, finansowe, społeczne, koordynacji i kontroli.

1. Instrumenty prawne:

- programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego,
- dokumenty wydane przez Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wynikające z przepisów ustawowych,
- uchwały Rady Gminy (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, zwolnienia i ulgi dla właścicieli obiektów zabytkowych).

2. Instrumenty finansowe:

- środki własne zatwierdzone uchwałą Rady Gminy,
- subwencje,
- dofinansowania.

3. Instrumenty społeczne:

- uzyskanie poparcia lokalnej społeczności dla programu poprzez sprawną komunikację,
- edukacja i tworzenie świadomości potrzeby istnienia i ochrony dziedzictwa kulturowego w lokalnej społeczności,
- współpraca z organizacjami społecznymi.

4. Koordynacja i kontrola

- gromadzenie stale aktualizowanej wiedzy o stanie zachowania obiektów, prowadzonych pracach remontowych i konserwatorskich,
- utworzenie w ramach organizacyjnych Urzędu Gminy w Słupcy zespołu koordynującego realizację poszczególnych zadań wynikających z ustaleń programu opieki nad zabytkami. W skład zespołu wchodzi:

1. Karol Kujawa
2. Teresa Kalecka
3. Joanna Dobrychłop - Świącicka

- wewnętrzne okresowe sprawozdania z realizacji niniejszego programu.

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wójt gminy zobowiązany jest do sporządzania co 2 lata sprawozdania z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to przedstawiane jest Radzie Gminy. Po 4 latach program powinien zostać zaktualizowany i ponownie przyjęty przez radę gminy.

Do wykonania powyższego zadania utworzono zespół koordynujący monitorujący niniejszy program poprzez:

- a) analizę i ocenę przebiegu realizacji,
- b) analizę i ocenę stopnia uzyskanych efektów.

9. Niektóre zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Ustawowy obowiązek utrzymania zabytku we właściwym stanie, co wiąże się m.in. z prowadzeniem i finansowaniem przy nim prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych spoczywa na jego posiadaczu, który dysponuje tytułem prawnym do zabytku wynikającym z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego, prowadzenie i finansowanie wspomnianych robót jest jej zadaniem własnym.

Wszystkie podmioty zobowiązane do finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków mogą ubiegać się o ich dofinansowanie ze środków m.in.:

I. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zasady finansowania opieki nad zabytkami określa ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami, art. 71-83). Szczegółowe uregulowania w tym zakresie zawiera Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz.U. Nr 112, poz. 940).

Program operacyjny DZIEDZICTWO KULTUROWE realizowany jest w ramach 5 priorytetów:

1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych
2. Rozwój instytucji muzealnych
3. Ochrona dziedzictwa narodowego poza granicami kraju
4. Ochrona zabytków archeologicznych
5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego

Witryna internetowa: <http://www.mkidn.gov.pl>

II. Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu

Ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest Wojewoda Wielkopolski. Dotacja może być udzielona na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (art. 74 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Witryna internetowa: <http://www.wosoz.bip-i.pl/public>

III. Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Departament Kultury

W ramach otwartego konkursu ofert na zadania publiczne Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego – ochrona zabytków i opieka nad zabytkami.

Witryna internetowa: <http://www.bip.umww.pl>

IV. Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Witryna internetowa: <http://www.minrol.gov.pl>

V. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Wydział Funduszu Kościelnego

Dotacje udzielane na remonty i konserwację obiektów sakralnych w zakresie wykonywania podstawowych prac zabezpieczających obiekt (bez wystroju i wyposażenia).

Witryna internetowa: <http://www.mswia.gov.pl>

VI. Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Na zadania związane z ochroną i kształtowaniem przyrody.

Witryna internetowa: <http://www.wfosgw.poznan.pl>

Działania o charakterze strategicznym i ponadregionalnym mogą liczyć na finansowanie z Funduszy Unii Europejskiej, m.in.

- 1) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), którego działalność koncentruje się na różnych dziedzinach, m.in. rozwój turystyki oraz inwestycje w dziedzinie kultury.
- 2) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013, który zgodnie z projektem Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 (NSRO) stanowi jeden z programów operacyjnych przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. W ramach programu realizowanych będzie 17 osi priorytetowych, m.in. 12 – kultura i dziedzictwo kulturowe.

Wymienione źródła finansowania są wskazówką dla właścicieli obiektów zabytkowych. Szczegółowe informacje dotyczące rodzaju finansowanych zadań, uprawnionych wnioskodawców, trybu składania wniosków, kryteriów oceny i warunków rozliczenia można znaleźć na stronach internetowych instytucji udzielających pomocy finansowej.

Przewodnicząca Rady Gminy
(-) Daniela Rutkowska